IV

(Akter som antagits före den 1 december 2009 enligt EG-fördraget, EU-fördraget och Euratomfördraget)

KOMMISSIONENS BESLUT

av den 20 maj 2008

om statligt stöd C 57/06 (ex NN 56/06, ex N 451/06) rörande delstaten Hessens finansiering av Hessische Staatsweingüter

[delgivet med nr K(2008) 1626]

(Endast den tyska texten är giltig)

(Text av betydelse för EES)

(2010/394/EG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR FATTAT DETTA BESLUT

med beaktande av fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artikel 88.2 första stycket,

efter att i enlighet med nämnda artiklar ha gett berörda parter tillfälle att yttra sig ([1]) och med beaktande av dessa synpunkter, och

av följande skäl:

I. FÖRFARANDE

(1) Generaldirektoratet för jordbruk och landsbygdsutveckling (nedan kallat *GD AGRI*) har efter klagomål i oktober 2003 och november 2004 granskat delstaten Hessens finansiering av den hessiska delstatens vinodlingar.

(2) I detta sammanhang hölls två möten. Det första hölls den 26 januari 2005 mellan de hessiska myndigheterna och tjänstemän från GD AGRI. Det andra hölls den 29 september 2005 mellan den hessiske ministerpresidenten Koch och kommissionsledamoten med ansvar för jordbruk och landsbygdsutveckling. I anslutning till mötet den 29 september skickade GD AGRI den 13 oktober 2005 en skrivelse till de hessiska myndigheterna.

(3) De hessiska myndigheterna inkom med uppgifter genom skrivelser av den 25 januari, 25 april och 12 december 2005, som det tas hänsyn till.

(4) Genom e-brev av den 6 juli 2006 mottog kommissionen en anmälan från Tyskland enligt artikel 88.3 i EG-fördraget om finansiering med statliga medel av en ny vinkällare. Enligt uppgifterna i anmälan motiverades denna av rättssäkerhet. Då en del av medlen hade utbetalats redan före anmälan, registrerades åtgärden under nummer NN 56/06 i förteckningen över ej anmälda stöd. Genom e-brev av den 21 september och 14 november 2006 lämnade Tyskland ytterligare uppgifter.

(5) Genom en skrivelse av den 20 december 2006 (K(2006) 6605 slutlig) underrättade kommission Tyskland om sitt beslut att inleda ett förfarande enligt artikel 88.2 i EG-fördraget mot det berörda stödet.

(6) Kommissionens beslut att inleda förfarandet har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning* ([2]). Kommissionen uppmanade övriga berörda parter att inkomma med synpunkter inom en månad.

(7) Kommission mottog genom en skrivelse av den 15 februari 2007 synpunkter från en berörd part som först begärde konfidentiell behandling.

(8) Synpunkterna skickades till Tyskland genom en skrivelse av den 2 mars 2007, utan att den berörda partens identitet röjdes. Genom en skrivelse av den 7 mars 2007 återtog den berörda parten sin begäran om konfidentiell behandling. Genom e-brev av den 4 april 2007 lämnade Tyskland ytterligare uppgifter.

II. BESKRIVNING

(9) Hessische Staatsweingüter GmbH Kloster Eberbach (nedan kallat *Hessische Staatsweingüter*) har sitt säte i Eltville am Rhein och enligt lämnade uppgifter vinodlingar på cirka 190 ha. Det gör det till Tysklands största vingårdar, koncentrerade på produktion av kvalitetsviner, främst Riesling och i ökad utsträckning rödvin. Det ägs till 100 % av delstaten Hessen (nedan kallat *Hessen*).

([1]) EUT C 19, 27.1.2007, s. 2.

([2]) Se fotnot 1.

(10) Till 1998 var Hessens vinrörelse direkt underställd den offentliga förvaltningen och var sedan ett delstatsföretag till 2003. I samband med finansieringen av Hessische Staatsweingüter ska flera åtgärder granskas:

Åtgärder av den 31 december 2002

(11) Före 2003 hade Hessische Staatsweingüter tillfälliga förluster. Förlusterna bars då av Hessen.

(12) Före Tysklands anmälan har de hessiska myndigheterna lämnat in utförliga uppgifter om Hessens överföringar till Hessische Staatsweingüter under åren 1995–2002.

(13) Under offentlig förvaltning redovisades Hessische Staatsweingüter under kontona 09 35 och 03 35 i Hessens budget. Underskott för Hessische Staatsweingüter finansierade Hessen över sin årsbudget.

(14) Enligt lämnade uppgifter ingick i Hessische Staatsweingüter även kulturminnesmärket Kloster Eberbach, ett tidigare cistercienskloster. Därigenom stod Hessische Staatsweingüter för klostrets underhåll och drift. Enligt uppgifterna drivs klostret i dag som en oberoende stiftelse.

(15) Uppgifterna visar på följande resultat för Hessische Staatsweingüter under perioden 1995–1997:

(i tyska mark)

	1995	1996	1997
Inkomster	10 424 594	10 970 002	12 043 717
Utgifter	11 637 419	11 889 731	12 330 538
Resultat	**– 1 212 825**	**– 919 729**	**– 286 821**

(16) De hessiska myndigheterna har föredragit att utgifterna för underhåll och drift av Eberbachklostret inte beaktas vid beräkningen av Hessens stöd till Hessische Staatsweingüters vinverksamhet.

(17) Enligt lämnade uppgifter redovisades klostrets inkomster och utgifter i Hessische Staatsweingüters räkenskaper under en särskild kontogrupp (kontogrupp 72), vilket gör att de lätt kan avgränsas.

(18) Enligt de hessiska myndigheterna redovisade Hessische Staatsweingüters även utgifter som inte hänförde sig till vinverksamheten utan avsåg särskilda offentliga tjänster, särskilt representation i form av vinprovningar med delstatens parlament och regering respektive investeringar i samband med fastighetsreglering. Enligt lämnade uppgifter angavs dessa utgifter i kommentarerna till avsnitt 09 35 respektive 03 35 i årsredovisningen.

(19) Mot denna bakgrund bör Hessens stöd till Hessische Staatsweingüter enligt de hessiska myndigheterna fördelas som följer:

(i tyska mark)

	1995	1996	1997
Resultat	– 1 212 825	– 919 729	– 286 821
Inkomster Eberbachklostret	570 825	826 672	966 948
Utgifter Eberbachklostret	1 344 793	1 331 987	1 533 826
Korrigering för Eberbachklostret	773 968	505 315	566 878
Vinprovningar (schablonbelopp)	140 000	140 000	140 000
Fastighetsreglering	63 918	99 568	47 963
Korrigering för rörelsefrämmande utgifter	203 918	239 568	187 963
Korrigering totalt	– 234 939	– 174 846	468 020
Korrigerat stöd (i euro)	120 122	89 397	—

(20) Hessische Staatsweingüter grundades den 1 januari 1998 som direkt underställd delstatsförvaltningen. Enligt lämnade uppgifter erhöll Hessische Staatsweingüter driftsstöd, inklusive driftsbidrag och driftstillskott för delstatens representation (schablonbelopp för vinprovningar med delstatens parlament och regering).

(21) Enligt de hessiska myndigheterna bör följande belopp betraktas som stöd till Hessische Staatsweingüter under perioden 1998–2002:

(i tyska mark)

	1998	1999	2000	2001	2002
Driftsstöd	145 000	670 000	100 000	120 000	61 400
varav bidrag för representationskostnader	65 000	100 000	100 000	120 000	61 400
Effektivt stöd	80 000	570 000	—	—	—
Effektivt stöd (i euro)	40 903	291 436	—	—	—

(22) De hessiska myndigheterna anser att det effektiva stödet under perioden 1995–2002 kan sammanfattas som följer:

(i euro)

Offentlig förvaltning	1995–1997	209 520
Delstatsföretag	1998–2002	332 339
Totalt	1995–2002	541 859

Omstrukturering av Hessens vinverksamhet

(23) På Hessens uppdrag tog Hessische Staatsweingüter i augusti till november 2001 fram ett strategidokument i samarbete med Forschungsanstalt Geisenheim. Syftet var att förbereda omstruktureringen av vinverksamheten och strategidokumentet ”Situationsanalys och utvecklingsperspektiv” innehåller olika utvecklingsscenarier för delstatens vingårdar. I dokumentet presenterades två möjliga organisationsformer för vinverksamheten: antingen stiftelse eller privat aktiebolag (GmbH). För företagsstrategin stod valet mellan att antingen fullständigt renovera den gamla vinkällaren eller att anlägga en ny.

(24) På grundval av detta dokument utarbetades i juni 2002 en företagsplan för de olika scenarierna. Basscenariot innebar en gradvis restaurering av de gamla lokalerna i Eltville under de kommande tio åren, till en kostnad på cirka 6,7 miljoner euro. Detta scenario skulle emellertid inte göra vinverksamheten lönsam igen. Enligt företagsplanen skulle Hessen under tio år tvingas föra över cirka 14,3 miljoner euro till Hessische Staatsweingüter (i beloppet ingår täckning av verksamhetsunderskottet från och med 2000). Till detta kommer intäkterna från försäljning av rörelsefrämmande anläggningstillgångar på cirka 7,7 miljoner euro. Vinverksamheten skulle 2011 fortfarande uppvisa ett underskott på cirka 2 miljoner.

(25) En annan strategisk inriktning skulle innebära att en ny vinkällare byggdes på det gamla området i Eltville, men denna avfördes som det minst lönsamma alternativet.

(26) Den enda strategiska inriktning som enligt företagsplanen skulle vara lönsam på lång sikt var att bygga en ny vinkällare på Steinbergdepåns område och flytta Hessische Staatsweingüters förvaltning och vinaffär till Eberbachklostret. Man utgick här från att Hessen skulle överta alla skulder till och med 2002. Investeringskostnaderna för den nya vinkällaren kalkylerades till totalt 15 miljoner euro och skulle delvis finansieras med försäljning av rörelsefrämmande fastigheter och delvis med lånat kapital. Med denna företagsplan skulle Hessische Staatsweingüter redovisa sitt första överskott verksamhetsåret 2006/2007 och sitt första positiva kassaflöde verksamhetsåret 2008/2009. Under omstruktureringens första år ska Hessens stöd för att täcka den löpande verksamhetens likviditetsbehov ha uppgått till totalt cirka 4,3 miljoner euro från och med 2003.

(27) På grund av förändrade marknadsförhållanden etc. (bl.a. det allmänna ekonomiska läget i Tyskland och en översvämning) måste företagsplanen från juni 2002 uppdateras i september 2002 och även finansieringsmodellen revideras. Enligt den reviderade modellen skulle Hessische Staatsweingüters fortsatta olönsamhet kräva ytterligare deltatsstöd på cirka 3,4 miljoner euro.

(28) Delstatsregeringen beslutade den 10 december 2002 att vinverksamheten från och med den 1 januari 2003 skulle drivas som GmbH och under namnet Hessische Staatsweingüter GmbH Kloster Eberbach (nedan kallat *GmbH*). Detta förfarande kallar de hessiska myndigheterna för ”formell privatisering”. Dessutom beslutade regeringen att bygga en ny vinkällare på Steinbergdepåns område och att flytta förvaltningen från Eltville till Eberbach (förverkligande av den tredje strategiska inriktningen i företagsplanen).

(29) Omsättningstillgångar respektive maskiner och inventarier i rörelsen på totalt 7,3 miljoner euro i det tidigare delstatsföretaget Hessische Staatsweingüter samt vissa kortfristiga skulder och avsättningar överfördes nu till GmbH. Rörelsens materiella anläggningstillgångar (brukad mark och byggnader) överfördes till ett så kallat *Betrieb gewerblicher Art* (en av delstaten helägd affärsdrivande enhet enligt offentlig rätt) som leasades av GmbH. Enligt lämnade uppgifter fastställdes leasingavgiften på grundval av två expertutlåtanden om leasingvärdet (Pachtwertermittlungsgutachten) som de hessiska myndigheterna lämnat in.

(30) Enligt de hessiska myndigheterna ville Hessen genom en omfattande investeringsplan ge GmbH tillräckligt med kapital för att på medellång och lång sikt trygga företagets lönsamhet på de internationella vinmarknaderna, utan statligt stöd.

(31) Vid 2002 års utgång uppgick företagets skulder till Hessen till 1 792 000 euro. Dessa skulder avskrev delstaten per den 31 december 2002 enligt motsvarande kalkyl i tillägget till 2002 års budget.

(32) När GmbH grundades i januari 2003 bidrog Hessen med 1 miljoner euro (företagets tecknade kapital). Genom överföringen av förmögenhetsvärden (och vissa skulder), skuldavskrivning och det inledande kapitaltillskottet hade det nygrundade GmbH ett eget kapital på cirka 7,6 miljoner (cirka 91 % av balansomslutningen).

(33) I slutet av 2003 fattades beslut om ett andra kapitaltillskott på 1,225 miljoner euro. Detta utbetalades 2004 i fyra delar på 400 000 euro (2 april), 300 000 euro (28 juni), 125 000 euro (11 augusti) respektive 100 000 euro (15 september). Den sista delen på 300 000 euro utbetalades den 27 februari 2006. I företagets balansräkning bokfördes kapitaltillskottet som kapitalreserv.

(34) Företagsplanen från september 2002 uppdaterades på nytt, dels i februari 2003 (företagsplanen av den 26 februari 2003, kompletterad med en fullständig resultatplanering), dels i november 2003 (företagsplanen av den 28 november 2003). Enligt företagsplanen av den 28 november 2003 skulle ett första positivt EBITDA ([3]) nås redan under verksamhetsåret 2007, ett första positivt kassaflöde nås 2010 och ett årsöverskott från och med 2014. Med den förutsatta finansieringsmodellen skulle man enligt lämnade uppgifter (före skatt) erhålla en avkastning på eget kapital på drygt 3 % år 2016, som från och med 2019 skulle överstigit 7 %.

(35) I detta sammanhang erhöll kommissionen av de hessiska myndigheterna ett expertutlåtande om jämförbara vingårdars marknadsställning och lönsamhet i Tyskland och i Europeiska unionen (*Kurzgutachten – Die Marktstellung und Wirtschaftlichkeit von mit der Hessischen Staatsweingüter Kloster Eberbach GmbH, Eltville, vergleichbaren Weingütern in Deutschland und der Europäischen Union*). Detta hade utarbetats av professor Dieter Hoffmann på Forschungsanstalt Geisenheim i april 2005 (nedan kallat *Hoffmann-utlåtandet*). Denna rapport baserade Forschungszentrum Geisenheim på regelbundna företagsanalyser av drygt 130 vingårdar, för att beräkna branschens genomsnittliga lönsamhetssiffror.

(36) Enligt Hoffmann-utlåtandet är vingårdar och eventuella ägare från andra branscher långsiktigt intresserade av en stabil avkastning på eget kapital. Analysen visar att de undersökta vingårdarna under perioden 1992–2003 i genomsnitt hade en avkastning på eget kapital på 1,9 %. De mest lönsamma vingårdarna uppvisade en genomsnittlig avkastning på eget kapital på 11,7 %. Enligt lämnade uppgifter kan de lönsammaste vingårdarna i undersökningen inte jämföras med Hessische Staatsweingüter, då de förstnämnda är familjeföretag och lönsamhetssiffrorna måste korrigeras med avseende på personalkostnaderna för extern företagsledning. Efter sådan korrigering (motsvarande kostnaderna för en teknisk direktör och två ekonomidirektörer) skulle de lönsammaste vingårdarnas avkastning på eget kapital enligt rapporten uppgå till cirka 2 % (1992–2003) respektive 3 % (1998–2003). De hessiska myndigheterna anser att dessa siffror bör vara riktmärken för finansieringen av Hessische Staatsweingüter.

(37) I Hoffmannutlåtandet beräknas det ta minst 10 och i genomsnitt 10–15 år att uppnå ekonomisk balans (break-even) vid omstrukturering av vingårdar eller vid långfristiga större investeringar.

(38) De hessiska myndigheterna anger att antagandena i de grundläggande finansieringsmodellerna är mycket försiktiga. Enligt lämnade uppgifter utvärderade KPMG Deutsche Treuhand-Gesellschaft Aktiengesellschaft (KPMG) företagsplanen den 26 februari 2003 och bedömde den som mycket försiktig när det gäller det mest pessimistiska scenariot.

Finansiering av nya vinkällaren med eget kapital

(39) Hessen tillhandahåller nu Hessische Staatsweingüter GmbH Kloster Eberbach ytterligare kapital för att bygga en ny underjordisk vinkällare. Enligt lämnade uppgifter är denna investering för GmbH en nyckelåtgärd för att uppnå lönsamhet på medellång och lång sikt (se skälen 23–26). Strukturella brister i den gamla vinkällaren i Eltville gör också att detta krävs för att upprätthålla vinkvaliteten och uppfylla internationella livsmedelsnormer. Den nya vinkällaren anläggs på Steinbergdepåns område.

(40) Investeringen uppgår totalt till cirka 15 miljoner euro och finansieras delvis genom ett kapitaltillskott från Hessen. Bidraget på 7,5 miljoner till det egna kapitalet anmäldes den 6 juli 2006, men till skillnad från den ursprungliga omstruktureringsplanen var det inte ett rent kapitaltillskott utan tillhandahölls som aktieägarlån.

(41) Detta lån innebär en fast årsränta på 3,7 %, med möjlighet att kapitalisera de årliga räntorna till 2014 eller 2015 (dvs. en amortering på 50 % av upplupen ränta och ränta på ränta år 2014 eller 2015).

(42) Dessutom ska aktieägarlånet bidra till årsresultatet i proportion till lånets andel av det tecknade kapitalet i GmbH, med upp till 25 % av den utestående lånesumman. I oktober 2006 bidrog det till 88 % av vinsten.

(43) Aktieägarlånet ska amorteras med 5 % per år från och med 2021.

([3]) Earnings before interest, tax, depreciation and amortization (rörelseresultat före räntor, skatter, avskrivningar och amorteringar).

(44) Enligt GmbH-ledningens önskemål utbetalas aktieägarlånet allteftersom investeringsprojektets byggande fortskrider.

(45) Enligt lämnade uppgifter utbetalades en första del på 300 000 euro redan i augusti 2004, i sammanhang med planeringen av den nya vinkällaren. Ytterligare delar på sammanlagt 2,3 miljoner euro betalades ut i sammanhang med byggandet av den nya vinkällaren under perioden mars–september 2006. Motsvarande belopp godkände Hessens ministerium för miljö, landsbygd och konsumentskydd som bidrag genom två beslut av den 22 december 2004 respektive den 21 juli 2006. Totalbeloppen på 1,2 respektive 6,3 miljoner euro avsåg utgifter i samband med den nya vinkällaren. Enligt uppgifter som Tyskland lämnade genom e-post av den 14 november 2006 ska dessa beslut upphävas och de belopp som utbetalats i samband med den nya vinkällaren räknas in i aktieägarlånet och omfattas av dettas villkor.

(46) Genom e-brev av den 16 oktober 2006 erhöll kommissionen en uppdaterad företagsplan för GmbH, som bygger på den ursprungliga planeringen för 2004–2020 och återspeglar finansieringskostnaderna för den nya vinkällaren. I denna företagsplan för perioden från 2006 till 2020 respektive 2025 förutsätts det tillhandahållna kapitalet ha en garanterad fast ränta på 3,7 % och från och med 2010 väntas ett positivt kassaflöde ([4]). Från och med 2014 skulle verksamheten ge överskott.

(47) För år 2014 beräknas i företagsplanen aktieägarlånets totala ränta uppgå till cirka 4,3 % (inklusive den fasta lägsta räntan på 3,7 %) och till drygt 13 % år 2020.

(48) Enligt lämnade uppgifter ska GmbH under de båda första verksamhetsåren 2004 och 2005 klart ha överträffat omsättnings- och vinstmålen.

(49) Resterande finansieringsbehov för den nya vinkällaren skulle täckas genom lån från en affärsbank. Genom e-post av den 22 september 2006 informerades kommissionen om motsvarande låneerbjudande från Commerzbank AG (med återfinansiering genom Kreditanstalt für Wiederaufbau). Det innehåller sedvanliga klausuler, bland annat en klausul om förändring av kontroll ([5]) och krav på en lägsta andel eget kapital på 30 % under lånets löptid.

Kommissionens skäl till att inleda förfarandet enligt artikel 88.2 i EG-fördraget

(50) I en skrivelse av den 20 december 2006 (K(2006) 6605 slutlig) meddelade kommissionen Tyskland sitt beslut att inleda det formella granskningsförfarandet. Den slog där fast att Hessen hade gett Hessische Staatsweingüter en fördel genom att fortlöpande täcka vinverksamhetens förluster före 2003 och att den ifrågasatta åtgärden därför utgjorde statligt stöd i den mening som avses i artikel 87.1 i EG-fördraget.

(51) Dessutom framförde den tvivel på att Hessen agerat som en marknadsekonomisk investerare vid de båda första kapitaltillskotten på 1 respektive 1,225 miljoner euro.

(52) Vidare fastslog den att Hessen kan anses ha agerat som en privat investerare genom att bevilja sitt aktieägarlån till Hessische Staatsweingüter GmbH som fristående investering.

(53) Emellertid noterade kommissionen att finansieringen av vinkällaren med eget kapital bör betraktas som en av Hessen genomförd följdinvestering. Den frågade sig då om en privat finansierare, efter att ha täckt ett företags gamla förluster och dessutom skjutit till kapital på totalt 2,225 miljoner euro, fortfarande skulle erbjuda ett kapitaltillskott för finansiering av en ny vinkällare på 7,5 miljoner på aktieägarlånets villkor.

III. SYNPUNKTER FRÅN BERÖRDA PARTER

(54) Genom en skrivelse av den 15 februari 2007 erhöll kommissionen synpunkter från *Interessensgemeinschaft der Rheingauer Winzer*, en sammanslutning av odlare i Rheingau (nedan kallad *berörd part*), som först begärde konfidentiell behandling. Genom en skrivelse av den 7 mars 2007 återtog den emellertid sin begäran.

([4]) I den inlämnade företagsplanen korrigerades kassaflödets årsöverskott/-underskott enbart med avskrivningar i form av ej likvida utgifter.

([5]) Enligt denna klausul kan banken kräva (ytterligare) säkerheter för lånet, om Hessens ägarandel i Hessische Staatsweingüter GmbH skulle understiga 51 %.

(55) I den berörda partens synpunkter vänder man sig mot Hessische Staatsweingüters byggande av en ny vinkällare och tar upp fyra områden: förberedelsefasen 2002–2006, svagheter i företagsplanen, de investeringar som inte framgår av företagsplanen samt undantagen enligt artikel 87 i EG-fördraget.

Förberedelsefasen 2002–2006

(56) Enligt den berörda parten stod det redan före finansieringen av den nya vinkällaren klart att delstatsregeringen i Hessen inte avsåg att agera som en marknadsekonomisk investerare. Detta förmodande stöds av följande:

a) Nästan alla styrelseledamöter i GmbH kommer från offentlig förvaltning. Bara en ledamot kommer från näringslivet.

b) Alternativ till byggandet av en ny vinkällare (dvs. renovering av den gamla) beaktas inte.

c) Man tog ingen hänsyn till att andra tyska statsägda vingårdar, särskilt de i delstaten Rheinland-Pfalz, i flera årtionden inte kunnat uppvisa lönsamhet och slutligen sålts.

d) De föregående kapitaltillskotten lämnades utan några avkastningskrav (vilket visar att delstatsregeringen och styrelsen inte trodde på Hessische Staatsweingüters ekonomiska kapacitet).

e) Tillskottet av eget kapital för att finansiera den nya vinkällaren omvandlades till ett aktieägarlån först efter kontakter med kommissionen.

(57) Dessutom frågar sig den berörda parten om GmbH inte uppnådde resultatkraven för 2005/06 genom vissa särskilda intäkter.

Svaga punkter i företagsplanen

(58) Enligt den berörda parten framgår det inte av företagsplanen från oktober 2006 – som inkluderar aktieägarlånet – om kapitaltillskotten från 2003 och 2004 och finansieringen av den nya vinkällaren med eget kapital genomfördes med beaktande av principen om en marknadsekonomisk investerare. Detta förmodande stöds av följande:

a) I företagsplanen beaktades inte möjligheten av intäkts- och kvalitetsfluktuationer.

b) Företagsplanen utgår ifrån att hela produktionen kan avsättas (trots att man med hänsyn till svinn och kvalitetsrisker måste kalkylera med ett avdrag på 3 %).

c) Risker för kompletteringsköp av druvor, must och vin till följd av marknadsfluktuationer beaktas inte i företagsplanens kalkyl.

d) Finansiering av sådana kompletteringsköp beaktas inte.

e) I företagsplanen görs ingen skillnad mellan försäljningspriserna för egenproducerat respektive inköpt vin (enligt den berörda parten måste man i företagsplanen räkna med ett genomsnittligt försäljningspris för inköpt vin på högst 5 euro).

f) Antagandena om insatsvaror är inte realistiska, då de inte återspeglar den sannolika prisutvecklingen på flaskor.

g) Den berörda parten kan inte utläsa om finansieringen av ersättningsinvesteringar beaktas genom avskrivningar i företagsplanen.

(59) Med utgångspunkt från dessa resonemang lade den berörda parten fram en alternativ kalkyl för år 2014. Utgående från ett avdrag för svinn på 3 % vid en egen produktion på 1,1 miljoner liter, ett försäljningspris på 5 euro för 300 000 liter inköpt vin och materialåtgång per liter vin på 1,80 euro, skulle resultatet vid normal verksamhet på GmbH år 2014 bli ett underskott på 900 000 euro, i stället för den beräknade vinsten på 164 000 euro. Enligt den berörda parten är företagsplanen mycket instabil och tar inte tillräcklig hänsyn till eventuella fluktuationer.

Utgifter för förvaltning och vinaffär saknas i företagsplanen

(60) Enligt den berörda parten är Hessische Staatsweingüters förvaltning och vinaffär kvar på Eberbachklostret som restaureras. Parten anmärker på att kostnaderna för denna restaurering inte ingår i företagsplanen. Enligt den berörda parten kan man inte utesluta en korssubventionering genom lägre hyror.

(61) Vidare anmärker den berörda parten på att privata vinodlare bara i begränsad omfattning kommer att kunna utnyttja klostrets vinaffär som försäljningsställe.

Undantag enligt artikel 87 i EG-fördraget

(62) Enligt den berörda parten kan den hessiska delstatsregeringen inte hävda följande som argument för att dess ekonomiska ersättningar ska betraktas som tillåtet stöd enligt artikel 87 i EG-fördraget:

a) Att Hessische Staatsweingüter skulle vara en förebild för privata vinodlare (bestrids av den berörda parten).

b) Vinodlingsforskningen på det statliga forskningsinstitutet i Geisenheim (enligt den berörda parten kan detta också utföras i samarbete med privata företag).

c) Nödvändigheten av att bevara kulturlandskapet och särskilt branta sluttningar (enligt den berörda parten odlar Hessische Staatsweingüter bara 20 % av alla branta sluttningar i regionen).

IV. KOMMENTARER FRÅN TYSKLAND

(63) Den 4 april 2007 mottog kommissionen kommentarer från Tyskland. Dessa följer strukturen i den berörda partens synpunkter och innehåller argument på följande fyra områden: den hessiska delstatsregeringen som marknadsekonomisk investerare, företagsplanens sundhet, flyttningen till Eberbachklostret beaktas i företagsplanen, invändningarna mot stödets förenlighet är irrelevanta. Dessutom lämnas uppgifter om det f.d. delstatsföretagets fastighetsförsäljning.

Den hessiska delstatsregeringen som marknadsekonomisk investerare

(64) Enligt Tyskland har den hessiska delstatsregeringen agerat som en marknadsekonomisk investerare redan före byggandet av en ny vinkällare. Argumenten i den berörda partens synpunkter är osakliga och rättsligt sett irrelevanta. Detta styrker Tyskland med följande:

a) Som enda delägare i GmbH utsåg Hessen företrädare i styrelsen, precis som privata investerare gör. Dessutom insattes en företrädare från näringslivet i styrelsen som därmed tillförde sakkunskap utifrån.

b) Beslutet om var huvudkontoret skulle förläggas och byggandet av en ny vinkällare fattades på marknadsmässiga grunder och baserades på en analys av möjliga strategiska koncept.

c) Enligt marknadsekonomiska investeringsprinciper har den hessiska delstatsregeringen som riktmärke tagit andra privata vingårdar med genomsnittlig och t.o.m. hög lönsamhet (inte andra olönsamma statliga vingårdar som den berörda parten antar).

(65) Enligt Tyskland överensstämmer den ekonomiska utvecklingen av GmbH med företagsplanen. År 2005 förekom det inga särskilda intäkter. Omsättningen blev 500 000 euro högre än planerat. Andra större rörelseintäkter kom från försäkringsersättningar för översvämningsskador och uppvägdes av högre personal- och materialkostnader i sammanhang med dessa skador.

(66) Enligt Tysklands uppgifter skulle resultatet för 2006 motsvara företagsplanen, trots dåliga skördar under år 2005 (21 % lägre än 2004) och 2006 (32 % lägre än 2004).

(67) Enligt lämnade uppgifter skulle de bägge besluten om utbetalningar av de första finansieringsdelarna för den nya vinkällaren ha upphävts och hela summan på 7,5 miljoner euro tillhandahållits som aktieägarlån. Med retroaktiv verkan har de redan utbetalade beloppen inkluderats i lånet och med samma villkor. Delstatens budget har ändrats på motsvarande sätt.

Företagsplanen är väl underbyggd

(68) Enligt Tyskland är företagsplanen väl underbyggd och grundar sig på försiktiga realistiska antaganden. Detta styrks av följande:

a) Produktionsplaneringen baseras på genomsnittsintäkter vid genomsnittsskördar (goda och dåliga skördar samt svinn beaktas). Den planerade produktionsvolymen understiger den genomsnittliga produktionsvolymen på vingårdar i Rheingau.

b) Planeringen av kompletteringsköp är väl underbyggd. GmbH köper inte vin utan druvor på grundval av arrende- och odlingsavtal. Samtliga kostnader för dessa kompletteringsköp beaktas i företagsplanen. Kvalitets- och volymrisker motsvarar exakt riskerna vid egen produktion. Det vin som produceras av druvor som köps inom ramen för arrende- och odlingsavtalen får saluföras under samma namn och märke som GmbH (tappat av producenten). I företagsplanen beaktas att den nya vinkällaren tillfälligt kommer att vara tom under perioden 2007–2010.

c) Beräkningen av insatsvaror baseras på riktiga antaganden. Stordriftsfördelar och effektivitetsökningar leder till besparingar vilket delvis redan skedde 2005/2006.

d) KPMG har bekräftat att företagsplanen grundar sig på realistiska och försiktiga antaganden. Att företagsplanen är genomförbar stöds av det faktum att Commerzbank tillhandahåller ett företagslån för att delfinansiera byggandet av den nya vinkällaren.

e) Ersättningsinvesteringarna beaktas i företagsplanen i form av kapitalkostnader och avskrivningar.

Alla utgifter för flyttningen till Eberbachklostret beaktas i företagsplanen

(69) Enligt de lämnade uppgifterna syftar restaureringen av Eberbachklostret till att bevara ett kulturminnesmärke och inte till att stödja GmbH ekonomiskt. Restaureringen väntas för övrigt pågå i drygt 25 år. GmbH kommer till marknadspriser att hyra lokaler för att förlägga sin förvaltning och vinaffär hit. Inget avtal har ännu slutits mellan GmbH och den stiftelse som förvaltar Eberbachklostret. Företagsplanen innehåller kalkylerade hyreskostnader.

Den berörda partens invändningar är irrelevanta

(70) Enligt de lämnade uppgifterna är finansieringen av nya vinkällaren inte stöd i den mening som avses i artikel 87.1 i EG-fördraget, eftersom den hessiska delstatsregeringen agerat som en privat investerare. Argumenten som den berörda parten tror att Hessen kommer att tillgripa för att rättfärdiga ett sådant stöd är därför inte relevanta i denna sak.

Det f.d. delstatsföretagets fastighetsförsäljning

(71) Dessutom underrättade Tyskland kommissionen om att det f.d. delstatsföretaget sålt fastigheter till ett värde av 2 959 675 euro och att intäkterna förts till delstatens budget.

V. BEDÖMNING AV STÖDET

Regler för statliga stöd

(72) Hessische Staatsweingüter producerar och saluför vin. Enligt artikel 71 i rådets förordning (EG) nr 1493/1999 av den 17 maj 1999 om den gemensamma organisationen av marknaden för vin ([6]) ska artiklarna 87, 88 och 89 i EG-fördraget tillämpas på produktion av och handel med de produkter som omfattas av den förordningen. De berörda åtgärderna ska härmed granskas med avseende på reglerna om statligt stöd.

Förekomsten av stöd i den mening som avses i artikel 87.1 i EG-fördraget

(73) Enligt artikel 87.1 i EG-fördraget är stöd som ges av en medlemsstat eller med hjälp av statliga medel, av vilket slag det än är, som snedvrider eller hotar att snedvrida konkurrensen genom att gynna vissa företag eller viss produktion, oförenligt med den gemensamma marknaden i den utsträckning det påverkar handeln mellan medlemsstaterna.

(74) Enligt EU-domstolens rättspraxis kan stöd till ett företag snedvrida handeln mellan medlemsstater, om detta företag är verksamt på en marknad som omfattas av handel inom gemenskapen ([7]). Hessische Staatsweingüter producerar och saluför vin och verkar därmed på en mycket internationell marknad med hård konkurrens ([8]). De berörda åtgärderna omfattar statliga medel (Hessens budget) och är selektiva, eftersom de avser ett bestämt företag. De måste därför granskas, om de berörda åtgärderna ger eller gav Hessische Staatsweingüter en fördel som snedvrider konkurrensen och påverkar handeln och därmed utgör stöd i den mening som avses i artikel 87.1 i EG-fördraget. För bedömningen av om åtgärderna i fråga innebär en fördel ska principen om en marknadsekonomisk investerare tillämpas ([9]).

Åtgärder av den 31 december 2002

(75) Granskningen har visat att Hessen gett Hessische Staatsweingüter en fördel genom att täcka dess förluster och att den ifrågasatta åtgärden utgör statligt stöd i den mening som avses i artikel 87.1 i EG-fördraget.

([6]) EGT L 179, 14.7.1999, s. 1.

([7]) Se särskilt domstolens dom av den 13 juli 1988 i mål 102/87, *Frankrike mot kommissionen*, REG 1988, s. 4067.

([8]) Inom gemenskapen är handeln med vin av mycket stor omfattning. I EU-25 säljs cirka 20 % av den totala vinproduktionen till andra medlemsstater. År 2005 omfattades cirka 37,1 milj. hl (införsel) och 38,8 milj. hl (utförsel) av handel inom gemenskapen (EU-25). År 2004/05 uppgick Tysklands andel av den totala vinproduktionen inom EU-25 till cirka 5,5 % (*källa:* Eurostat).

([9]) Se kommissionens meddelande om tillämpningen av artiklarna 92 och 93 (nuvarande artiklarna 87 och 88) i EEG-fördraget och artikel 5 i kommissionens direktiv 80/723/EEG om offentliga företag inom tillverkningssektorn (EGT C 307, 13.11.1993, s. 4).

(76) Det ska undersökas om Hessische Staatsweingüter när det var direkt underställt Hessens delstatsförvaltning (till slutet av 1997) och sedan var deltstatsföretag, dvs. inte direkt underställt Hessens delstatsförvaltning men fortfarande inte ett fristående bolag, kunde anses vara företag i den mening som avses i artikel 87.1 i EG-fördraget.

(77) Om en stat utövar ekonomisk verksamhet, är det inte avgörande om den utövar denna genom en särskild organisation eller genom en organisation inom den statliga förvaltningen. Detta anges i domstolens beslut i mål C-118/85, kommissionen mot Italien ([10]) och följaktligen ska organisationen i fråga betraktas som ett offentligt företag. Av detta följer att Hessische Staatsweingüter redan före 2003 skulle uppfattas som företag i den mening som avses i artikel 87.1 i EG-fördraget.

(78) Kommissionen drar slutsatsen att bedömningen av stödet ska gälla perioden 1995–2002. Den påminner om att det för kommissionens befogenheter att återkräva stöd ska gälla en preskriptionstid på tio år, enligt artikel 15 i rådets förordning (EG) nr 659/1999 av den 22 mars 1999 om tillämpningsföreskrifter för artikel 93 i EG-fördraget ([11]). Preskriptionstiden ska börja den dag då det olagliga stödet beviljas mottagaren. Preskriptionstiden ska avbrytas av varje åtgärd avseende det olagliga stödet som vidtas av kommissionen eller av en medlemsstat som agerar på kommissionens begäran.

(79) I sitt beslut om att inleda förfarandet slog kommissionen fast att det första mötet som ägde rum den 26 januari 2005 mellan de hessiska myndigheterna och tjänstemän från GD AGRI kan betraktas som en händelse som avbryter preskriptionstiden enligt artikel 15 i förordning (EG) nr 659/1999.

(80) Detta preliminära ställningstagande bestrids varken i den berörda partens mottagna synpunkter eller Tysklands kommentarer, efter att kommissionens beslut offentliggjorts. Kommissionen vidhåller därför sin uppfattning att det första mötet, som ägde rum den 26 januari 2005 mellan de hessiska myndigheterna och tjänstemän från GD AGRI, utgör en händelse som avbryter preskriptionstiden.

(81) Det ifrågasatta stödet som Hessen kontinuerligt beviljade för att täcka Hessische Staatsweingüters förluster består därför av motsvarande bidrag till vinverksamheten som del av den offentliga förvaltningen under perioden 1995–1997 (209 520 euro) respektive som delstatsföretag under perioden 1998–2002 (332 339 euro). Det totala beloppet uppgår till 541 859 euro (se skäl 22).

(82) I sin skrivelse av den 20 december 2006 (K(2006) 6605 slutlig) slog kommissionen dessutom fast att *Betrieb gewerblicher Art* framstår som den enda mottagare som tidigare gynnats av stödet.

(83) Enligt Tysklands uppgifter är *Betrieb gewerblicher Art* rättsligt och ekonomiskt efterföljaren till delstatsföretaget Hessische Staatsweingüter, eftersom det rättsligt och ekonomiskt äger Hessische Staatsweingüters anläggningstillgångar och bör betraktas som den egentliga mottagaren av det tidigare stödet. Maskiner och inventarier i rörelsen leasar GmbH av *Betrieb gewerblicher Art*. Leasingavgiften fastställdes på grundval av två expertutlåtanden om leasingvärdet (Pachtwertermittlungsgutachten) som de hessiska myndigheterna lämnat in (se skäl 29). Kommissionen slår därför fast att dessa anläggningstillgångar leasas på marknadsvillkor.

(84) Kommissionen anser dock att GmbH som övertog vinverksamheten samt delstatsföretagets omsättningstillgångar och maskiner och inventarier i rörelsen (se skäl 29), genom åtgärderna före den 31 december 2002 getts en fördel och att GmbH därför också bör betraktas som mottagare av de tidigare stöden.

(85) De tvivel som föranledde kommissionen att inleda förfarandet och de preliminära ställningstagandena i beslutet om att inleda det har därmed bekräftats.

Omstrukturering av Hessens vinverksamhet

(86) Undersökningen har bekräftat kommissionens tvivel på att Hessen genom kapitaltillskott till GmbH på inledningsvis 1 miljoner euro och sedan ytterligare 1,225 miljoner har agerat som en marknadsekonomisk investerare.

(87) Enligt Tysklands uppgifter tillhandahölls kapitalet till marknadsvillkor, då den förväntade avkastningen – vilket Hoffmann-utlåtandet bekräftar – motsvarade branschgenomsnittet eller t.o.m. översteg det, medan företagsplanen för GmbH enligt KPMG utgick från en försiktig planeringsmodell.

([10]) REG 1987, s. 2599.
([11]) EGT L 83, 27.3.1999, s. 1.

(88) Kommissionen slår fast att sådan bedömning borde avse hela omstruktureringen, eftersom avkastningen på eget kapital utgjort Tysklands riktvärde och det egna kapitalet på GmbH återspeglade alla vidtagna omstruktureringsåtgärder (dvs. inte bara kapitaltillskotten utan också tillförda tillgångar och skuldavskrivningen).

(89) Den berörda parten förklarar i sina synpunkter (se skäl 54) att Hessen före finansieringen av den nya vinkällaren inte agerat som en marknadsekonomisk investerare. I synpunkterna hänvisas bland annat till styrelsens sammansättning i GmbH, på att andra olönsamma vingårdar inte använts för jämförelser och det faktum att kapitaltillskotten lämnats utan avkastningskrav. Dessutom påtalar den berörda parten olika svaga punkter i företagsplanen och hävdar att den är för instabil och inte tillräckligt beaktar eventuella fluktuationer.

(90) I sina kommentarer (se skäl 63) avvisar Tyskland den berörda partens framlagda argument som felaktiga i sak och rättsligt sett irrelevanta.

(91) Kommissionens anser att företagsplanen är väl underbyggd och att Tysklands redogörelser undanröjer den berörda partens framlagda invändningar. Dessutom anser kommissionen liksom Tyskland att andra jämförbara och lönsamma vingårdar bör användas som riktmärke vid testet med en marknadsekonomisk investerare (se skäl 64).

(92) Kommissionen slår därför fast att Hessens omstruktureringsåtgärder i fallet GmbH i sig kan uppfattas som rimliga för en investerare under normala marknadsförhållanden (tillförda tillgångar, skuldavskrivningar och två kapitaltillskott). Den anser dock att kapitaltillskotten bör bedömas mot bakgrund av alla vidtagna åtgärder, inklusive täckandet av förluster från tiden före den 31 december 2002, då vinverksamheten var direkt underställd Hessens offentliga förvaltning. GmbH övertog då vinverksamheten och bör i viss utsträckning uppfattas som mottagare av detta tidigare stöd (se skäl 82) ([12]).

([12]) Enligt förstainstansrättens dom i mål T 11/95 (*BP Chemicals Limited mot kommissionen*, REG 1998, s. II-3235) utesluter den omständigheten att ett offentligt företag redan har gjort kapitaltillskott som anses utgöra ”stöd” till sitt dotterbolag inte omedelbart att ett ytterligare kapitaltillskott kan anses utgöra en investering som uppfyller kriteriet med en privat investerare som verkar på normala marknadsekonomiska villkor, såvida detta tillskott skäligen kan särskiljas från de första tillskotten och kan anses vara en självständig investering (se punkt 170 i domen). I punkt 171 i denna dom anser domstolen att den tidsföljd i vilken tillskotten ägde rum, deras syfte och den ställning som dotterbolaget befann sig i då besluten att genomföra vart och ett av tillskotten fattades är relevanta omständigheter för en sådan bedömning.

(93) Kommissionen anser särskilt att skuldavskrivningen på 1 792 000 euro, som avsåg delstatsföretagets upplupna skulder till Hessen från den tidigare verksamheten, hade samma syfte som det tillfälliga täckandet av underskott före den 31 december 2002. De kan därför betraktas som subventionering i efterhand av den tidigare verksamheten.

(94) Kommissionen anser därför att omstruktureringsåtgärderna inte rimligen kan separeras från åtgärderna före den 31 december 2002. Den drar följaktligen slutsatsen att Hessen mot bakgrund av delstatens tidigare driftsstöd till vinverksamheten inte agerat som en marknadsekonomisk investerare när delstaten vidtagit olika omstruktureringsåtgärder i fallet GmbH (tillförda tillgångar, skuldavskrivningar och två kapitaltillskott). Omstruktureringsåtgärderna utgör därmed statligt stöd i den mening som avses i artikel 87.1 i EG-fördraget.

(95) De tvivel som föranledde kommissionen att inleda förfarandet och de preliminära ställningstagandena i beslutet om att inleda det har därmed bekräftats.

Finansiering av den nya vinkällaren med eget kapital

(96) Beträffande finansieringen av den nya vinkällaren med eget kapital har granskningen bekräftat kommissionen tvivel på att Hessen – mot bakgrund av dess tidigare investeringar – skulle agerat som en marknadsekonomisk investerare när delstaten beviljade Hessische Staatsweingüter GmbH aktieägarlånet.

(97) Den berörda partens synpunkter om påstådda svaga punkter i företagsplanen gäller också finansieringen av den nya vinkällaren. Dessa synpunkter bestrids i kommentarerna från Tyskland (se skälen 58 och 68). Beträffande finansieringen av den nya vinkällaren anser kommissionen också att Tysklands redogörelser undanröjt den berörda partens invändningar och att företagsplanen är väl underbyggd (se skäl 91), eftersom möjligheten till intäkts- och kvalitetsfluktuationer samt svinn beaktas och den inkluderar alla nödvändiga kostnadsfaktorer (se skälen 68 och 69). Dessutom granskades företagsplanen av KPMG och bedömdes som mycket försiktig (se skäl 38).

(98) Vidare yttrar sig den berörda parten om det faktum att Hessens tillskott till det egna kapitalet för att finansiera den nya vinkällaren omvandlades till ett aktieägarlån först efter kontakter med kommissionen. Enligt den berörda parten ingår dessutom inte utgifterna i samband med Hessische Staatsweingüters förvaltning och vinaffär i företagsplanen. Enligt parten kan man inte utesluta en korssubventionering genom lägre hyror.

(99) I sina kommentarer meddelar Tyskland att de redan gjorda utbetalningarna för den nya vinkällaren i sin helhet ingår i aktieägarlånet och med retroaktiv verkan omfattas av samma villkor (se skäl 67). Dessutom klargör de att företagsplanen innehåller all lokalhyra för Hessische Staatsweingüters förvaltning och vinaffär på Eberbachklostret (se skäl 69). Företagsplanen innehåller kalkylerade hyreskostnader. Kommissionen anser därför att Tysklands klargöranden kunnat undanröja de invändningar som den berörda parten lagt fram.

(100) Aktieägarlånet innebär en fast årsränta på 3,7 % och ska inräknas i resultatet för GmbH (se skälen 41–44 för en utförlig beskrivning av finansieringsvillkoren). Kommissionen anser att dessa villkor är rimliga marknadsvillkor för denna typ av investering. Dessutom konstaterar kommissionen att resterande finansieringsbehov täcks av ett banklån till marknadsvillkor, vilket är en indikator på företagets ekonomiska bärkraft.

(101) Kommissionen står därför fast vid sin slutsats i skrivelsen av den 20 december 2006 (K(2006) 6605 slutlig): att aktieägarlånet i sig kan anses ha beviljats på för en marknadsekonomisk investerare rimliga villkor och därmed inte skulle ge GmbH någon fördel.

(102) Den anser dock att finansieringen av den nya vinkällaren inte rimligen kan separeras från de stöd som GmbH tidigare erhållit. Den nya vinkällaren var en integrerad del av omstruktureringsplanen och bör uppfattas som ytterligare åtgärder i omstruktureringsprocessen (dvs. utöver skuldavskrivningen och de båda kapitaltillskotten). Dessutom är det ekonomiska och finansiella läget på GmbH, som möjliggör delfinansiering av vinkällaren via ett affärsbankslån, en konsekvens av Hessens omstruktureringsåtgärder på företaget och bör därför bedömas mot denna bakgrund.

(103) Om Hessens finansiering av den nya vinkällaren med eget kapital på 7,5 miljoner euro, beviljat som aktieägarlån på motsvarande villkor, drar kommissionen mot bakgrund av de tidigare vidtagna omstruktureringsåtgärderna därför slutsatsen att delstaten inte agerar som en marknadsekonomisk investerare och att detta aktieägarlån därmed utgör stöd i den mening som avses i artikel 87.1 i EG-fördraget.

(104) De tvivel som föranledde kommissionen att inleda förfarandet och de preliminära ställningstagandena i beslutet om att inleda det har därmed bekräftats.

Undantag enligt artikel 87 i EG-fördraget

(105) Förbudet mot statligt stöd enligt artikel 87.1 utesluter inte att vissa typer av stöd kan anses vara förenliga med den gemensamma marknaden enligt undantagen i artikel 87.2–3.

(106) De ifrågasatta åtgärderna kan inte anses ha social karaktär eller avhjälpa skador som orsakats av naturkatastrofer så att artikel 87.2 a eller b i EG-fördraget kunde åberopas. Åtgärderna syftar uppenbarligen heller inte till att främja den ekonomiska utvecklingen i regioner där levnadsstandarden är onormalt låg, främja genomförandet av viktiga projekt av gemensamt europeiskt intresse eller främja kultur och bevara kulturarvet. Således är undantagen enligt artikel 87.3 a, b och d i EG-fördraget inte tillämpliga i detta fall.

(107) Enligt undantaget i artikel 87.3 c i EG-fördraget kan kommissionen anse stöden vara förenliga med den gemensamma marknaden, om de underlättar utvecklingen av vissa näringsverksamheter eller vissa regioner men inte påverkar handeln i negativ riktning i en omfattning som strider mot det gemensamma intresset.

Åtgärder av den 31 december 2002

(108) Enligt punkt 15 i gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till jordbruk och skogsbruk 2007–2013 ([13]) ska stödåtgärder för att anses förenliga med den gemensamma marknaden innehålla en stimulansfaktor eller kräva en motprestation från mottagaren. Ensidiga statliga stödåtgärder som endast har till syfte att förbättra producenternas finansiella situation, men som inte på något sätt bidrar till sektorns utveckling, anses utgöra driftsstöd som inte är förenliga med den gemensamma marknaden.

([13]) EUT C 319, 27.12.2006, s. 1.

(109) Kommissionen påpekar att det inte är uppenbart att Hessische Staatsweingüter före 2003 kan anses vara ett företag i svårigheter. Klart är att de 541 859 euro som Hessen tillhandahöll Hessische Staatsweingüter under perioden 1995–2002 utgjorde ett driftsstöd. Detta innebär dock inte nödvändigtvis att Hessische Staatsweingüter var ett företag i svårigheter som inte kunnat få ytterligare finansiering på marknadsvillkor. Dessutom var det tillfälliga täckandet av underskott temporära åtgärder som inte baserades på någon omstruktureringsplan. Åtgärderna vidtogs långt före omstruktureringsbeslutet. Det sista täckandet av ett underskott som ingår i summan 541 859 euro skedde 1999 (se skäl 21), medan förberedelserna för omstruktureringen började först 2001. En omstruktureringsplan började utarbetas i juni 2002 och det officiella omstruktureringsbeslutet fattades den 10 december 2002 (se beskrivningen av omstruktureringen i skälen 23–38 och särskilt i skäl 28). Därför kan de täckta underskotten inte anses ingå i omstruktureringsprocessen som rent faktiskt inleddes den 31 december 2002.

(110) Stödet var heller inte förknippat med investeringar, utbildning, skapande av arbetstillfällen eller krävde en motprestation från mottagaren. Dess enda syfte var att förbättra producentens finansiella situation.

(111) Kommissionen anser därför att stödet är ett driftsstöd som inte är förenligt med den gemensamma marknaden.

(112) Kommissionen beklagar att Tyskland inte anmält stödet enligt artikel 88.3 i EG-fördraget utan lagstridigt genomfört det.

Omstrukturering av Hessens vinverksamhet och finansiering av den nyavinkällaren med eget kapital

(113) Mot bakgrund av de tidigare beviljade omstruktureringsåtgärderna slogs det fast att finansieringen av den nya vinkällaren med eget kapital utgör ett stöd i den mening som avses i artikel 87.1 i EG-fördraget (se skäl 103), varför den fortsättningsvis anses ingå i omstruktureringsåtgärderna.

(114) Omstruktureringsstöd till företag i svårigheter ska normalt granskas i enlighet med gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till undsättning och omstrukturering av företag i svårigheter ([14]). Enligt punkterna 103 och 104 i dessa riktlinjer ska kommission dock granska stöd som anmälts före den 10 oktober 2004 och ej anmälda undsättnings- och omstruktureringsåtgärder enligt de riktlinjer som var tillämpliga när anmälan gjordes eller när stödet beviljades.

(115) Omstruktureringsåtgärderna med avseende på det framtida GmbH beslutades formellt av delstatsregeringen den 10 december 2002 (se skälen 28–33). Detta datum bör därför betraktas som tidpunkten då stödet gavs. Vid denna tidpunkt gällde gemenskapens riktlinjer från 1999 för statligt stöd till undsättning och omstrukturering av företag i svårigheter ([15]) (nedan kallade *omstruktureringsriktlinjerna*). Kapitel 3.2 i dessa riktlinjer innehåller de särskilda föreskrifterna för omstruktureringsstöd.

Stödberättigande

(116) Enligt punkt 30 i omstruktureringsriktlinjerna måste företaget kunna anses befinna sig i svårigheter för att vara berättigat till omstruktureringsstöd.

(117) Enligt punkt 4 i dessa riktlinjer anser kommissionen att ett företag befinner sig i svårigheter, om det inte med egna finansiella medel eller med medel från ägare/aktieägare eller långivare kan hejda förluster som utan ingripanden från de offentliga myndigheterna leder till att företaget med största sannolikhet försätts i konkurs på kort eller medellång sikt.

(118) I föreliggande fall hade GmbH en solid finansiell ställning, när det grundades i början av 2003 (se skäl 32). Emellertid återspeglade den ingående balansräkningen redan situationen efter genomförandet av de flesta omstruktureringsåtgärderna (tillförda tillgångar, skuldavskrivningar och ett första kapitaltillskott). Även under dessa omständigheter skulle GmbH inte förmått täcka sina förluster med egna finansiella medel, innan verksamheten gick jämnt upp enligt plan. I företagsplanen från juni 2002 uppskattades att cirka 4,3 miljoner euro måste skjutas till för att täcka den löpande verksamhetens likviditetsbehov under de första åren efter omstruktureringen (se skäl 26). Enligt revideringen från september 2002 krävdes ytterligare 3,4 miljoner (se skäl 27). Trots att GmbH hade relativt starkt eget kapital (totalt cirka 7,6 miljoner, dvs. cirka 91 % av balansomslutningen), skulle företaget med största sannolikhet inte kunnat täcka den löpande verksamhetens likviditetsbehov innan det blev lönsamt. Det är dessutom osannolikt att GmbH kunnat få extern finansiering för sin löpande verksamhet utan att Hessen ställt säkerhet. Det kunde fastställas att aktieägarnas bidrag i samband med omstruktureringsåtgärderna inte gavs på villkor som skulle varit rimliga för en marknadsekonomisk investerare (se skäl 94). De medel som Hessen tillhandahöll måste därför anses innehålla ett stödelement och kan inte anses visa att företaget skulle kunnat överleva utan statligt ingripande.

([14]) EUT C 244, 1.10.2004, s. 2.

([15]) EGT C 288, 9.10.1999, s. 2.

(119) Vid grundandet kan GmbH därför anses vara ett företag i svårigheter enligt punkt 4 i omstruktureringsriktlinjerna.

(120) Enligt punkt 7 i omstruktureringsriktlinjerna har nybildade företag inte rätt till undsättnings- eller omstruktureringsstöd ens om deras finansiella ställning inledningsvis är svag. Enligt fotnot 9 i omstruktureringsriktlinjerna bör grundandet av ett dotterbolag som endast inrättas för att ta emot dess tillgångar och eventuellt dess skulder inte anses utgöra bildande av ett nytt företag.

(121) I föreliggande fall grundades GmbH den 1 januari 2003 och skulle därför omfattas av definitionen på nybildat företag, vid den tidpunkt då omstruktureringsåtgärderna vidtogs. Emellertid förblev fasta anläggningstillgångar i Hessens ägo (i *Betrieb gewerblicher Art*) och leasas av GmbH, medan omsättningstillgångar och maskiner och inventarier i rörelsen på cirka 7,3 miljoner euro samt vissa kortfristiga skulder och avsättningar överfördes på GmbH. GmbH kan därför betraktas som dotterbolag, som endast inrättades för att ta emot delstatsföretagets tillgångar och skulder. Kommissionen anser att GmbH därför omfattas av undantaget enligt fotnot 9 i omstruktureringsriktlinjerna och därför i princip är berättigat till omstruktureringsstöd enligt punkt 30 i riktlinjerna i fråga.

Återställa lönsamheten

(122) Enligt punkterna 31–34 i omstruktureringsriktlinjerna ska beviljande av stöd förutsätta att en omstruktureringsplan genomförs. Omstruktureringsplanen, som ska ha en så kort varaktighet som möjligt, ska göra det möjligt att inom rimlig tid återställa företagets långsiktiga lönsamhet och på grundval av realistiska antaganden om de framtida villkoren för verksamheten. I omstruktureringsplanen ska en omvandling av företaget föreslås så att det, när omstruktureringen väl är genomförd, kan bära alla sina kostnader, inbegripet avskrivningar och finansiella kostnader. Den nuvärdesberäknade avkastningen på eget kapital i det omstrukturerade företaget måste vara tillräcklig för att företaget ska vara i stånd att konkurrera på marknaden av egen kraft.

(123) I föreliggande fall utarbetades ett strategidokument inför omstruktureringen från augusti till november 2001 (*Situationsanalys och utvecklingsperspektiv*). Det innehöll olika scenarier för hur Hessische Staatsweingüter kunde utvecklas (se skäl 23). På grundval av detta dokument utarbetades i juni 2002 en företagsplan för de olika scenarierna. Den enda strategiska inriktning som skulle vara lönsam på lång sikt var att bygga en ny vinkällare på Steinbergdepåns område och flytta Hessische Staatsweingüters förvaltning och vinaffär till Eberbachklostret. Man utgick här från att Hessen skulle överta alla skulder till och med 2002. Investeringskostnaderna för den nya vinkällaren kalkylerades till totalt 15 miljoner euro och skulle delvis finansieras med försäljning av rörelsefrämmande fastigheter och delvis med lånat kapital. I enlighet med företagsplanen skulle Hessische Staatsweingüter under verksamhetsåret 2006/2007 uppnå sitt första positiva täckningsbidrag och verksamhetsåret 2008/2009 sitt första positiva kassaflöde. En förändring av marknadsläget och andra omständigheter gjorde att finansieringsmodellen måste revideras i september 2002, vilket gjorde att Hessische Staatsweingüter till skillnad från modellen från juni 2002 skulle bli lönsamt först vid en något senare tidpunkt. Den hessiska delstatsregeringen beslutade den 10 december 2002 att välja denna strategiska inriktning (se skälen 24–28).

(124) I februari 2003 uppdaterades återigen företagsplanen från september 2002 (kompletterad med en fullständig resultatplanering) och på nytt i november 2003. Enligt företagsplanen från november 2003 skulle ett första positivt EBITDA ([16]) nås redan under verksamhetsåret 2007, ett första positivt kassaflöde nås 2010 och ett årsöverskott från och med 2014. Enligt lämnade uppgifter skulle man med den förutsatta finansieringsmodellen erhålla en avkastning på eget kapital före skatt på drygt 3 % år 2016, som från och med 2019 skulle överstigit 7 %.

(125) Kommissionen anser att den hessiska delstatsregeringens i december 2002 beslutade omstruktureringsplan gör det möjligt att inom rimlig tid återställa den långsiktiga lönsamheten på GmbH och på grundval av realistiska antaganden om de framtida villkoren för verksamheten.

(126) Den anser vidare att den förväntade avkastningen på eget kapital i det omstrukturerade företaget är tillräcklig för att företaget ska vara i stånd att konkurrera på marknaden av egen kraft. I detta sammanhang utgår kommissionen även från det av de hessiska myndigheterna inlämnade Hoffmann-utlåtandet. För med Hessische Staatsweingüter jämförbara vingårdar anger detta utlåtande en avkastning på eget kapital på cirka 2–3 %. Vidare beräknas det ta minst 10 och i genomsnitt 10–15 år att uppnå ekonomisk balans (break-even) vid omstrukturering av vingårdar eller vid långfristiga större investeringar (se skälen 35–37). Enligt lämnade uppgifter utvärderade KPMG företagsplanen i februari 2003 och bedömde den som mycket försiktig när det gäller mest pessimistiskt scenario (se skäl 38).

([16]) Earnings before interest, tax, depreciation and amortization (rörelseresultat före räntor, skatter, avskrivningar och amorteringar).

(127) Kommissionen anser också att det i planen föreslås en sådan omställning av företaget att det efter omstruktureringen kan täcka alla kostnader inklusive avskrivningar och finansieringskostnader och åter bli lönsamt (se skäl 30).

(128) Den underliggande omstruktureringsplanen överensstämmer därmed med bestämmelserna i punkterna 31–34 i omstruktureringsriktlinjerna.

Förhindra otillbörlig snedvridning av konkurrensen

(129) Enligt punkterna 35–39 i omstruktureringsriktlinjerna måste åtgärder vidtas för att i största möjliga mån mildra stödets negativa följder för konkurrenterna, vilket vanligtvis innebär att företaget måste begränsa närvaron på sin marknad eller sina marknader när omstruktureringsperioden är slut. Om företagets marknadsandel är försumbar, utgår kommissionen ifrån att det inte föreligger någon påverkan på konkurrensen (se punkt 36 i omstruktureringsriktlinjerna).

(130) Enligt lämnade uppgifter är Hessische Staatsweingüter Tysklands största vingårdar med sina vinodlingar på cirka 190 ha. I företagsplanen för GmbH från juni 2002 skattades försäljningsvolymen till cirka 1 miljon liter per år. Enligt uppgifterna producerade Hessische Staatsweingüter före 2003 huvudsakligen Riesling. På EU-nivå (EU-25) producerades 2002/2003 totalt cirka 15,6 miljarder liter vin ([17]). Hessische Staatsweingüters andel av denna totala volym var knappt 0,01 %. Enligt de hessiska myndigheterna uppgår Rieslingodlingarna i Europeiska unionen till totalt 26 413 ha (där Tysklands andel på 21 197 ha är störst). Hessische Staatsweingüters vinodlingar på cirka 190 ha svarar för cirka 0,7 % av Europeiska unionens odlingsareal i fråga om Riesling. Man kan därför utgå ifrån att dess andel av den relevanta marknaden är försumbar och att man i föreliggande fall kan bortse från de föreskrivna uppvägandeåtgärderna.

(131) I enlighet med möjligheten enligt punkt 42 iii i omstruktureringsriktlinjerna utgår kommission från att Hessische Staatsweingüter inte kommer att få ytterligare stöd under omstruktureringsfasen (dvs. till 2014 enligt den i november 2003 uppdaterade företagsplanen).

Begränsa stödet till vad som är absolut nödvändigt

(132) Enligt punkterna 40–41 i gemenskapsriktlinjerna ska stödbeloppet och stödnivån begränsas till vad som är absolut nödvändigt för att möjliggöra en omstrukturering. Därför ska de stödmottagande företagen i väsentlig utsträckning bidra till omstruktureringen med egna medel, inbegripet genom försäljning av tillgångar som inte är oundgängliga för företagets överlevnad eller genom extern finansiering på marknadsmässiga villkor. Stödet får inte ges i sådan form eller med ett sådant belopp att det förser företaget med ett överskott av likvida medel som skulle kunna användas för aggressiva verksamheter som snedvrider marknaden och som inte har anknytning till omstruktureringen. Stödet får inte heller användas för att finansiera nyinvesteringar som inte är nödvändiga för att återställa lönsamheten. Det ska alltid visas för kommissionen att stödet endast syftar till att återställa företagets lönsamhet och att det inte gör det möjligt för mottagaren att under loppet av omstruktureringen utveckla sin produktionskapacitet, utom i de fall då detta är nödvändigt för att återställa företagets lönsamhet och det inte snedvrider konkurrensen.

(133) När omstruktureringen förbereddes beaktades tre strategiska inriktningar, nämligen en gradvis restaurering av de gamla lokalerna i Eltville, byggande av en ny vinkällare i Eltville respektive byggande av en ny vinkällare på Steinbergdepåns område (se skälen 24–26). Kommissionen medger att den enda strategiska inriktning som skulle vara lönsam på lång sikt var att bygga en ny vinkällare på Steinbergdepåns område och flytta Hessische Staatsweingüters förvaltning och vinaffär till Eberbachklostret (se skäl 26). Enligt lämnade uppgifter skulle den nya vinkällaren göra det möjligt för Hessische Staatsweingüter att producera rödviner av hög kvalitet. Kommissionen anser därför att den utvidgade produktionskapaciteten enligt omstruktureringsplanen är nödvändig för att återställa företagets lönsamhet. Vidare anser den att stödet begränsar sig till vad som är absolut nödvändigt för att möjliggöra en omstrukturering. GmbH erhöll vid grundandet den 1 januari 2003 ett första kapitaltillskott på 1 miljoner euro. Dessutom uppgick företagets likvida medel till cirka 538 000 euro enligt den lämnade balansräkningen. Emellertid skulle GmbH enligt företagsplanen uppnå ett första positivt kassaflöde först under verksamhetsåret 2008/2009. Det beräknades att ytterligare bidrag på 4,3–7,7 miljoner euro skulle krävas för att under de första verksamhetsåren täcka den löpande verksamhetens likviditetsbehov på GmbH. Det kan alltså fastställas att företaget trots ett första kapitaltillskott inte hade ett överskott av likvida medel som det kunde använda för aggressiva verksamheter som snedvrider marknaden och som inte har anknytning till omstruktureringen.

([17]) *Källa*: Eurostat

(134) Den nya vinkällarens totala investeringar på cirka 15 miljoner euro finansieras delvis med aktieägarlånet på 7,5 miljoner. Resterande finansieringsbehov för den nya vinkällaren täcks genom lån från en affärsbank (se skäl 49). Kommission konstaterar att detta lån från en affärsbank utgör ett betydande belopp. Därmed följs i detta fall bestämmelserna i punkterna 40–41 i omstruktureringsriktlinjerna.

Fullständigt genomförande av omstruktureringsplanen

(135) Enligt punkt 43 i omstruktureringsriktlinjerna ska företaget genomföra omstruktureringsplanen i sin helhet.

(136) Kommissionen anser att detta villkor har uppfyllts. Enligt lämnade uppgifter ska GmbH under sina båda första verksamhetsår klart ha överträffat omsättnings- och vinstmålen. Efter grundandet av GmbH och det första kapitaltillskottet gav delstaten ytterligare ett kapitaltillskott på 1,225 miljoner euro (se skäl 33). Den nya vinkällaren (beräknade investeringskostnader på totalt 15 miljoner) finansieras delvis genom ett aktieägarlån från delstaten med en garanterad fast lägsta räntesats (se skälen 40–45) och delvis genon lån från en affärsbank (se skäl 49). Förvaltningen och vinaffären ska förläggas till Eberbachklostret.

Principen om ”en enda gång”

(137) I syfte att undvika stödmissbruk får enligt punkt 48 i omstruktureringsriktlinjerna omstruktureringsstöd endast beviljas en enda gång under tio år (räknat från det att omstruktureringsperioden löpte ut eller genomförandet av planen upphörde). Enligt punkt 49 i riktlinjerna påverkas inte tillämpningen av denna regel av ändringar i ägarförhållandena i det stödmottagande företaget till följd av att ett stöd beviljas.

(138) Kommissionen anser att principen om ”en enda gång” uppfylls i föreliggande fall, då Hessische Staatsweingüter inte fått något undsättnings- eller omstruktureringsstöd under de senaste tio åren. Som framgår av skäl 109 har kommissionen inte slagit fast att Hessische Staatsweingüter borde betraktas som ett företag i svårigheter när det var direkt underställt den offentliga förvaltningen och sedan var delstatsföretag. I stället var det tillfälliga täckandet av underskott under perioden 1995–2002 uteslutande olagligt driftsstöd (se skäl 111).

(139) Kommissionen anser därför att Hessens omstruktureringsåtgärder i fallet Hessische Staatsweingüter följer motsvarande bestämmelser i gemenskapens riktlinjer från 1999 för statligt stöd till undsättning och omstrukturering av företag i svårigheter. De är därmed förenliga med den gemensamma marknaden.

(140) Kommissionen beklagar att Tyskland inte anmält stödet enligt artikel 88.3 i EG-fördraget utan lagstridigt genomfört det.

VI. **SLUTSATSER**

(141) Kommissionen slår fast att Tyskland olagligt har genomfört åtgärder för att kontinuerligt ge Hessische Staatsweingüter stöd i form av underskottstäckning med 541 859 euro, vilket strider mot artiklarna 87 och 88 i EG-fördraget. Dessa stöd har gynnat både *Betrieb gewerblicher Art* och GmbH. Om de särskilda förhållandena i fallet kan det slås fast att den erhållna fördelen är proportionerlig mot de rörelsetillgångar som övertagits från delstatsföretaget Hessische Staatsweingüter.

(142) Vidare slår kommissionen fast att Hessens omstruktureringsåtgärder i fallet GmbH utgör statligt stöd som är förenligt med EG-fördraget.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Det statliga stöd på 541 859 euro som Tyskland i strid mot artikel 88.3 i EG-fördraget beviljat Hessische Staatsweingüter under perioden 1995–2002 är olagligt och inte förenligt med den gemensamma marknaden.

Det statliga stöd som Tyskland efter 2002 olagligt och i strid mot artikel 88.3 i EG-fördraget beviljat Hessische Staatsweingüter GmbH Kloster Eberbach i form av omstruktureringsåtgärder är förenligt med den gemensamma marknaden.

Artikel 2

1. Tyskland ska återkräva det stöd som avses i artikel 1.1 från *Betrieb gewerblicher Art* respektive Hessische Staatsweingüter GmbH Kloster Eberbach proportionerligt mot det erhållna stödet.

2. Det belopp som ska återkrävas ska innefatta ränta från den dag då stödet utbetalades till den dag det återbetalas.

3. Räntan ska beräknas som sammansatt ränta enligt kapitel V i kommissionens förordning (EG) nr 794/2004 ([18]).

Artikel 3

1. Återkrävandet av det stöd som avses i artikel 1.1 ska genomföras omedelbart och effektivt.

2. Tyskland ska säkerställa att detta beslut genomförs inom fyra månader efter den dag då detta beslut delgivits.

Artikel 4

1. Inom två månader efter den dag då detta beslut har delgivits ska Tyskland lämna följande uppgifter till kommissionen:

— Det totala belopp (kapitalbelopp och ränta) som ska återkrävas från var och en av mottagarna.

— En utförlig beskrivning av vidtagna och planerade åtgärder för att genomföra detta beslut.

— Skrivelser genom vilka stödmottagarna anmodats återbetala stödet.

2. Tills återbetalningen av det i artikel 1.1 avsedda stödet har avslutats, ska Tyskland underrätta kommissionen om hur dess åtgärder för att genomföra detta beslut fortskrider. På kommissionens begäran ska Tyskland utan dröjsmål överlämna all information om vilka åtgärder som har vidtagits och som planeras för att följa beslutet. Tyskland ska också lämna detaljerade uppgifter om de stöd- och räntebelopp som stödmottagarna redan återbetalt.

Artikel 5

Detta beslut riktar sig till Förbundsrepubliken Tyskland.

Utfärdat i Bryssel den 20 maj 2008.

På kommissionens vägnar

Mariann FISCHER BOEL

Ledamot av kommissionen

([18]) EUT L 140, 30.4.2004, s. 1.